

Gruizige muziek uit de renaissance

KLASSIEK FESTIVAL Oude Muziek. De Wunderkammer van de Romeinse polyfonie. Missa in resurrectione domini. graindelavoix o.l.v. Björn Schmelzer. Gehoord: 30/8, Pieterskerk, Utrecht.

★★★★☆

De oude muziek blijft in beweging. Wie dacht iets te weten van de polyfonie uit de renaissance, en vooral van het werk van één van zijn beroemdste zonen, Giovanni Pierluigi da Palestrina, kwam gisteren in het Festival Oude Muziek bedrogen uit. Björn Schmelzer, de artistiek leider van het Antwerpse vocaal ensemble graindelavoix (lekker plagerig met een kleine g gespeld), gooide in de Utrechtse Pieterskerk de knuppel in het hoenderhok met een uitvoering van Palestrina's beroemdste stuk, de *Missa papae Marcelli* ('Mis van paus Marcellus').

Schmelzers punt is dat we ons die engelenmuziek uit de renaissance altijd te engelachtig hebben voorgesteld. Transparant, homogeen, strelend welluidend. Schmelzer stelt een andere uitvoeringspraktijk voor, gebaseerd op bronnen over hoe het er in de Sixtijnse Kapel tussen 1700 en 1900 aan toe ging.

Zoals bij alle 'ontdekkingen' in de wereld van de oude muziek zit ook hier een enorm speculatieve kant aan, maar Schmelzers bravoure zorgt voor een aangename prikkeling. Hier zal nog jaren over worden gepraat. Ook blijft de analyse van musicoloog Richard Taruskin onverkort van kracht: het nieuwe oc-

Het Antwerpse vocaal ensemble graindelavoix.

trooi-bureau-modernisme vind je alleen nog in de oude muziek.

Nieuw en letterlijk ongehoord zijn de ideeën van Schmelzer zeker. Hij hecht niet aan 'pure, perfecte stemmen' (*grain de la voix* betekent kor-

Schmelzers bravoure zorgt voor een aangename prikkeling

rel van de stem), maar vooral aan expressieve kracht. De zangers zingen luid en quasigrof en klankvermelting is geen eerste doel. Soms hoor je een zanger er bovenuit knallen. Hij maakt korte metten met het sacrosancte karakter van het Grego-

riaans door de zangers kleine, geïmproviseerde versieringen van de noten toe te staan. Dan voegt hij in Palestrina's mis ook nog eens doodleuk instrumenten toe, waarvan de cornetto, een blaasinstrument, ook ruimte krijgt om te improviseren.

Deze *Papae Marcelli* is een groot amalgaam van uitvoeringstradities: een rariteitenkabinet. Schmelzer gebruikt het woord *Wunderkammer*.

Het klinkend resultaat is vaak zeer gruizig, enigszins vergelijkbaar met de klank van een monnikenkoor waarvan de zangers bijna omvallen van ouderdom. Al toonden de zangers van graindelavoix in het *Agnus Dei* aan dat ze ook 'heel mooi' kunnen zingen.

ERIK VOERMANS